

ارزیابی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار مناطق ویژه اقتصادی (نمونه موردی: شهر مهران)

منصور منصوری^۱

چکیده

مناطق ویژه اقتصادی بیشتر از هر جای دیگر مستعد توسعه هستند. مدیریت شهری، به عنوان یکی از عوامل کلیدی در هدایت و سامان‌دهی فرایندهای توسعه شهری و اقتصادی، نقش تعیین‌کننده‌ای در تحقق توسعه پایدار این مناطق ایفا می‌کند. در پژوهش حاضر به بررسی و ارزیابی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار مناطق ویژه اقتصادی پرداخته شد و شهر مهران در استان ایلام به عنوان مطالعه موردی انتخاب گردید. مهران که در غرب ایران و نزدیک مرز عراق قرار دارد، از جایگاه مهمی در روابط تجاری و ترانزیتی بین دو کشور برخوردار است. هدف از انجام این پژوهش، بررسی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار شهر مهران و بررسی تأثیر آن در توسعه اقتصادی و زیست‌محیطی شهر، همراه با ارائه راهکارهایی برای مدیران شهری بود. روش تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی - پیمایشی است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران به تعداد ۳۲۹ نفر از شهروندان شهر مهران تعیین گردید که با استفاده از شیوه تصادفی ساده انتخاب شدند. داده‌های گردآوری شده از آنان با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن و T تک‌نمونه‌ای تجزیه و تحلیل شد. نتایج پژوهش نشان داد که مدیریت شهری در مهران، به عنوان نمونه‌ای از مناطق ویژه اقتصادی، نقشی حیاتی در دستیابی به توسعه پایدار ایفا می‌کند و بهره‌برداری بهینه از منابع، بهبود زیرساخت‌ها و ایجاد تعادل میان جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی از رویکردهای مؤثر در دستیابی به این هدف هستند. تقویت هماهنگی میان سازمان‌ها، جلب مشارکت مردمی و تقویت همکاری‌های منطقه‌ای نیز می‌توانند در مسیر دستیابی به توسعه پایدار این شهر نقشی مؤثر داشته باشند.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، توسعه پایدار، منطقه ویژه اقتصادی، شهر مهران.

شهر به عنوان یکی از کانون‌های اصلی توسعه اقتصادی و اجتماعی مطرح است و نقش مدیریت شهری در فرایند توسعه آن و بهبود وضعیت سکونت‌گاه‌های شهری اهمیت ویژه‌ای دارد. مدیریت شهری از طریق برنامه‌ریزی استراتژیک و اقدامات عملی می‌تواند به ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و تحقق توسعه پایدار شهری کمک کند. از دیدگاه دیگر، می‌توان مدیریت شهری را در مسیر توسعه قانونمند و پایدار مورد توجه قرار داد (دادرس، ۱۳۹۸: ۱۲۶). این مورد، بیشتر از این جهت اهمیت دارد که نحوه سامان‌دهی فعالیت‌های زندگی شهری می‌تواند نقش مهمی در تقویت نهادهای انسانی و پایداری توسعه شهری داشته باشد (شیعه، ۱۳۹۲: ۲۸). توسعه هر کشوری در تمامی ابعاد، با نحوه مدیریت شهرهای آن همبستگی عمیقی دارد (پرهیزکار و فیروزخت، ۱۳۹۰: ۴۳). مدیریت شهری که شامل اداره امور شهر به منظور ارتقای مدیریت پایدار مناطق شهری در سطح محلی و در چارچوب اهداف و سیاست‌های ملی، اقتصادی و اجتماعی کشور است، یکی از اهداف مهم دستیابی به توسعه شهری محسوب می‌شود (اسدی و برک‌پور، ۱۴۰۰: ۶۷). مدیریت شهری با ترکیبی از عناصر و اجزای رسمی و غیررسمی مؤثر و مرتبط در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهری، به منظور اداره، کنترل، هدایت و توسعه همه‌جانبه و پایدار شهر تشکیل شده است و نقش بسزایی در روند توسعه شهر ایفا می‌کند (حاجیان و همکاران، ۱۴۰۱: ۵۸).

مناطق ویژه اقتصادی به طور خاص در معرض توسعه قرار دارند (چیو^۱ و همکاران، ۲۰۱۱: ۴۲۵). این مناطق نه تنها به دلیل موقعیت مکانی؛ بلکه به علت واکنش‌های متقابل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی و نقش‌های کلیدی خود، دارای تفاوت‌های عملکردی نیز هستند و از موقعیت ویژه‌ای برخوردارند (راوات^۲ و همکاران، ۲۰۱۱: ۲۵). امروزه مدیریت شهری در نظام شهروندی جهان جایگاه ویژه‌ای دارد و هدف آن، تقویت سازمان‌های دولتی و غیردولتی در راستای تحقق اهداف مورد نظر در حوزه‌های مختلف شهری است (شاه^۳، ۲۰۰۸: ۸۶). نواحی ویژه اقتصادی با مسائل پیچیده‌ای روبه‌رو هستند که به مداخله و راه‌حل‌های مدیریتی نیاز دارند. رشد جمعیت، شدت گرفتن مداخله در محیط طبیعی، تأکید بر رشد اقتصادی، نگرش‌های کوتاه‌مدت و انتزاعی در تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات، افزایش تقاضا در بازار زمین و املاک و تولید زباله از جمله مسائلی هستند که آینده این نواحی را به خطر می‌اندازند (اسدی و برک‌پور، ۱۴۰۰: ۹۸). مدیریت شهری در این نواحی از طریق فراهم کردن بستر مناسب برای اجرای برنامه‌ها، استفاده از ابزارهای مدیریتی در فرایند اجرا، افزایش مشارکت در تهیه، تصویب و اجرای برنامه‌ها، افزایش انعطاف‌پذیری برنامه‌ها و بهره‌گیری از روش‌های غیرمستقیم در اجرای برنامه‌ها، می‌تواند در روند توسعه و کاهش تهدیدات نقش مؤثری داشته باشد (ارشیردی، ۱۳۸۹: ۱۵).

برای انجام این پژوهش، شهر مهران، از شهرهای استان ایلام در مجاورت مرز کشور عراق، انتخاب شد. جهت‌دهی به فعالیت‌های شهری و دستیابی به توسعه پایدار از جمله مهمترین اهداف مدیریت شهری است که در این پژوهش در ابعاد اقتصادی و زیست‌محیطی در شهر مهران مورد بررسی قرار می‌گیرد.

1. Chiu
2. Rawat
3. Shah

بیان مسئله

مناطق ویژه اقتصادی، به ویژه شهرهای مرزی مانند مهران، به دلیل برخورداری از موقعیت ژئواستراتژیک خود، نقشی کلیدی در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور ایفا می کنند. این مناطق ظرفیت های بالقوه ای برای رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال و تقویت روابط بین المللی دارند. با این حال، وجود چالش هایی نظیر کمبود زیرساخت های شهری، ضعف در مدیریت منابع و ناپایداری زیست محیطی، مانع از بهره برداری کامل از این ظرفیت ها شده است؛ لذا بررسی تأثیر مدیریت شهری بر کاهش این چالش ها و دستیابی به توسعه پایدار، امری ضروری است (مهدی نژاد و مختاری ملک آبادی، ۱۳۹۶: ۳۰).

در شهر مهران، مدیریت شهری می تواند با بهره گیری از رویکردهای پایدار و برنامه ریزی اصولی، تأثیر قابل توجهی بر ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و توسعه اقتصادی داشته باشد. ایجاد زیرساخت های مناسب در حوزه های حمل و نقل، خدمات عمومی و برنامه های اجتماعی از الزامات مدیریت شهری در چنین مناطقی است. تقویت هماهنگی میان سازمان ها و به کارگیری فناوری های نوین شهری نیز می تواند روند بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی را تسریع بخشد.

علاوه بر جنبه های اقتصادی، توجه به پایداری زیست محیطی و مشارکت اجتماعی نیز در برنامه ریزی شهری ضرورت دارد. مدیریت شهری باید بر ایجاد تعادل میان رشد اقتصادی، حفاظت از محیط زیست و مشارکت شهروندان در تصمیم گیری های شهری تمرکز داشته باشد. تحقق این اهداف می تواند شهر مهران را به نمونه ای موفق از مدیریت پایدار در مناطق ویژه اقتصادی تبدیل کند. بهره گیری از تجربیات بین المللی و استفاده از دانش های نوین در تمامی مراحل برنامه ریزی شهری، از جمله راهکارهای پیشنهادی است (رستمعلی زاده، ۱۳۹۷: ۱۶۴).

ضرورت انجام این تحقیق، از نقش بنیادین شهرهای مرزی و مناطق ویژه اقتصادی در دستیابی به اهداف توسعه پایدار ناشی می شود. شهر مهران، به عنوان یکی از نقاط استراتژیک و کلیدی کشور، علاوه بر برخورداری از فرصت های قابل توجه در عرصه های تجارت و گردشگری مذهبی، با چالش هایی همچون ضعف زیرساخت های شهری، ناپایداری زیست محیطی و فشار ناشی از حضور گسترده جمعیت در مراسم اربعین روبه روست؛ لذا نیاز به مدیریت شهری کارآمد و برنامه ریزی استراتژیک، برای استفاده بهینه از ظرفیت های این منطقه، بیش از پیش احساس می شود. هدف این تحقیق، ارائه راهکارهایی مبتنی بر اصول توسعه پایدار است که بتواند به بهبود کیفیت زندگی شهروندان، کاهش آثار منفی زیست محیطی و ایجاد تعادل میان رشد اقتصادی و اجتماعی کمک کند.

مفاهیم و مبانی نظری

۱. مدیریت شهری و اهداف آن

مدیریت به معنای برنامه ریزی، سازماندهی، نظارت و ایجاد انگیزش است. در این راستا، مدیریت شهری موظف است برای شهر، برنامه ریزی کند، فعالیت های شهری را سازماندهی نماید، بر اجرای این فعالیت ها نظارت کند و برای انجام بهینه امور، انگیزه لازم را ایجاد نماید (اسدی

و سعیدنیا، ۱۳۸۹: ۱۱۵). به طور کلی، مدیریت شهر به عنوان زیرمجموعه‌ای از حکومت محلی تعریف شده است و «شهرداری» خوانده می‌شود. مشخصات و ساختار شهرداری در کشورهای مختلف متفاوت است؛ چراکه هر جامعه‌ای با توجه به ساختار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی خود، تعریف و تلقی خاصی از مدیریت شهری ارائه می‌دهد (همان: ۱۲۰).

مدیریت شهری به مجموعه‌ای از فرایندها، سیاست‌ها و ابزارهایی اشاره دارد که هدفشان بهبود عملکرد شهرها، ارائه خدمات مطلوب‌تر به شهروندان و ایجاد تعادل میان جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی است. این حوزه شامل برنامه‌ریزی، هماهنگی و اجرای تصمیمات مرتبط با توسعه شهری است که تمام بخش‌های شهر - از زیرساخت‌های فیزیکی گرفته تا خدمات اجتماعی و تعاملات اقتصادی - را پوشش می‌دهد. مدیریت شهری با استفاده از رویکردهای علمی و داده‌محور، به دنبال ایجاد شهرهایی پایدار، قابل زندگی و کارآمد است (رحمانی، ۱۳۹۹: ۲۵).

از دیدگاه علمی، مدیریت شهری شامل ابعاد مختلفی از جمله مدیریت زیرساخت‌های حمل و نقل، توسعه و نگهداری فضای سبز، حفاظت از منابع طبیعی و توسعه خدمات اجتماعی است. یکی از اهداف اصلی مدیریت شهری، ایجاد تعادل میان نیازهای روزافزون جمعیت شهری و منابع محدود طبیعی است. این تعادل از طریق برنامه‌ریزی استراتژیک، نظارت بر کیفیت خدمات و مشارکت فعال شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری حاصل می‌شود (فروزنده و فرهادی، ۱۳۹۷: ۷۶).

علاوه بر این، مدیریت شهری با رویکردی جامع و بین‌بخشی، نقشی حیاتی در تحقق توسعه پایدار ایفا می‌کند. این حوزه تلاش می‌کند تا با ایجاد هماهنگی میان سازمان‌ها، ارتقای ظرفیت‌های مدیریتی و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، به کاهش چالش‌های شهری از جمله آلودگی محیط زیست، تراکم جمعیت و نابرابری‌های اجتماعی بپردازد. استفاده از مدل‌های مدیریتی مبتنی بر شواهد علمی، نه تنها موجب ارتقای کیفیت زندگی شهروندان می‌شود؛ بلکه جایگاه شهرها را در تحقق اهداف کلان اقتصادی و اجتماعی نیز تقویت می‌کند (میرزازاده دوستان، ۱۴۰۱: ۲۶).

۲. توسعه پایدار شهری و محورهای آن

توسعه پایدار شهری به فرایندی اشاره دارد که هدف آن ایجاد تعادل میان نیازهای اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی شهرهاست. این رویکرد بر استفاده مسئولانه از منابع طبیعی و انسانی تأکید دارد و در عین حال بر حفظ کیفیت زندگی نسل‌های آینده متمرکز است. توسعه پایدار شهری از طریق برنامه‌ریزی جامع و استراتژیک تلاش می‌کند تا رشد اقتصادی و اجتماعی شهرها را با حفاظت از محیط زیست و کاهش اثرات منفی فعالیت‌های انسانی هماهنگ سازد (ملکی، ۱۳۸۲: ۴۷).

در تعریف علمی، توسعه پایدار شهری شامل سه محور اساسی است: ۱- توسعه اقتصادی که هدف آن، ایجاد اشتغال و افزایش درآمد شهروندان است؛ ۲- توسعه اجتماعی که ارتقای کیفیت زندگی، دسترسی به خدمات عمومی و مشارکت اجتماعی را تضمین می‌کند و ۳- حفاظت زیست‌محیطی که از منابع طبیعی و محیط زیست شهری در برابر تخریب محافظت می‌کند. تحقق این سه محور، مستلزم همکاری و هماهنگی میان مدیریت شهری، شهروندان و سازمان‌های دولتی و خصوصی است تا زمینه

دستیابی به اهداف جامع پایداری فراهم شود (نوابخش و ارجمند، ۱۳۹۸: ۳۶). توسعه پایدار شهری به بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و داده‌محور نیز تأکید دارد. شهرها می‌توانند با استفاده از سیستم‌های هوشمند مدیریت شهری، بهینه‌سازی مصرف منابع و برنامه‌ریزی استراتژیک، پایداری بیشتری داشته باشند. این رویکرد نه تنها کیفیت زندگی شهروندان را بهبود می‌بخشد؛ بلکه زمینه لازم را برای رشد اقتصادی و اجتماعی در درازمدت نیز فراهم می‌آورد (همان: ۵۴).

پیشینه تحقیق

فعالیت‌ها و اهداف مناطق ویژه اقتصادی عمدتاً در راستای تقویت رشد اقتصادی تعریف شده‌اند و پژوهش‌های انجام شده در این زمینه نیز به بررسی جنبه‌های اقتصادی و رشد اقتصادی این مناطق پرداخته‌اند. به عنوان مثال، آرادونا آگارول (۲۰۰۵) عملکرد مناطق پردازش صادرات جنوب آسیا، از جمله کشورهای هند، سریلانکا و بنگلادش را با یکدیگر مقایسه کرده است. در پژوهش وی، عواملی نظیر مکان‌یابی مناطق، زیرساخت‌ها، کیفیت، حکومت، سیاست‌های تشویقی و ویژگی‌های خاص مناطق، تأثیر مستقیمی بر موفقیت این مناطق در سه کشور مذکور داشته‌اند. تجزیه و تحلیل این عوامل با استفاده از مدل‌های اقتصادسنجی و آمارهای توصیفی ترکیبی در دو سطح ملی و منطقه‌ای صورت گرفته است (اسفندیاری و همکاران، ۱۳۸۷: ۲۷).

آراماس و جلاب^۱ (۲۰۰۲: ۹۲) نیز با مقایسه شش کشور چین، موریس، جمهوری دومینیکن، مکزیک، ماکائو و تونس، سهم صادرات مناطق پردازش صادرات را بررسی کرده‌اند. نتایج پژوهش آنان نشان می‌دهد که سهم صادرات مناطق پردازش صادرات در کشور چین، از کمتر از ۲۰ درصد در سال ۱۹۹۰ به حدود ۵۷ درصد در سال ۱۹۹۹ افزایش یافته است (التجایی، ۱۳۸۸: ۱۹۷). با این حال، تعداد کمی از پژوهش‌ها به تأثیر این مناطق بر رفاه و توسعه اجتماعی پرداخته‌اند. این تحقیقات نیز عمدتاً به جنبه‌های رفاه اجتماعی توجه داشته‌اند، نه توسعه اجتماعی. به عنوان مثال، راجرز با بررسی اثرات استقرار صنعت در شهرک‌ها و مناطق روستایی ایالت آیوا نشان داد که صنعتی شدن روستایی منافع قابل توجهی برای جوامع مورد مطالعه به همراه داشته است، از جمله افزایش یکپارچگی خانوارها، افزایش درآمد سرانه و بهبود توزیع درآمدها (مطیعی لنگرودی و نجفی کانی، ۱۳۸۵: ۱۱۴).

پژوهش‌های داخلی مرتبط با مناطق ویژه اقتصادی نیز عمدتاً با رویکرد اقتصادی انجام شده و از نوع ارزیابی بوده‌اند. این پژوهش‌ها بیشتر به مناطق آزاد تمرکز داشته و کمتر به مناطق ویژه توجه کرده‌اند. با این حال، از آنجا که این نوع پژوهش‌ها (چه در مناطق آزاد و چه در مناطق ویژه اقتصادی) یا به طور کلی، مناطق پردازش صادرات) ادبیات موضوع را به صورت جامع و مشابه بررسی کرده‌اند، مطالعه آنها برای اجتناب از تکرار مطالب بسیار حائز اهمیت است. با وجود گستردگی پژوهش‌های داخلی و خارجی در مورد مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی در حوزه‌های اقتصادی و رشد اقتصادی، خلأ پژوهشی درباره نقش مدیریت شهری و پیامدهای آن در ابعاد مختلف این مناطق به شدت احساس می‌شود. بنابراین، اهمیت این پژوهش در پر کردن بخشی از این خلأ پژوهشی افزایش می‌یابد.

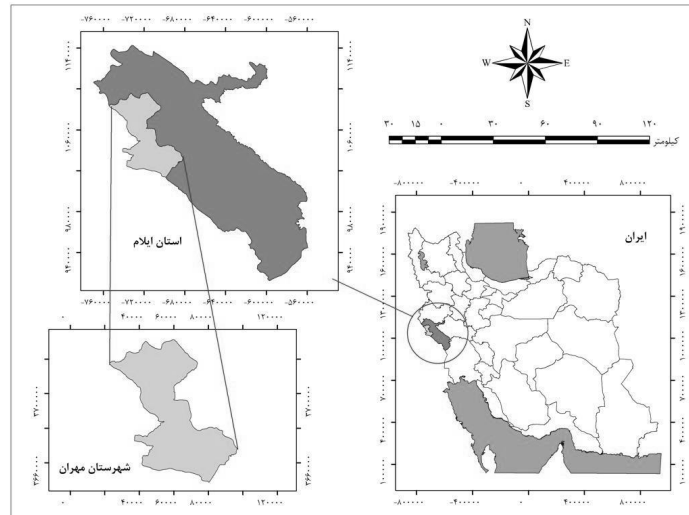
روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نوع کاربردی است و از جنبه روش اجرا در رده توصیفی - پیمایشی قرار دارد. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد و به منظور اطمینان از کیفیت ابزار تحقیق، پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بررسی گردید. روایی آن نیز با تأیید کارشناسان حوزه مدیریت شهری و توسعه پایدار ارزیابی شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران، به تعداد ۳۲۹ نفر از شهروندان شهر مهران تعیین گردید که با استفاده از شیوه تصادفی ساده انتخاب شدند. داده‌های گردآوری‌شده از آنان نیز با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن و T تک‌نمونه‌ای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن به دلیل مقیاس رتبه‌ای داده‌ها انتخاب شد و آزمون T تک‌نمونه‌ای نیز برای مقایسه میانگین نتایج با مقدار فرضی مورد استفاده قرار گرفت. این انتخاب‌ها بر اساس ماهیت داده‌ها و اهداف تحقیق صورت گرفته است.

جهت بررسی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار شهر مهران، از ۵ گویه استفاده گردید. این گویه‌ها بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (از خیلی کم تا خیلی زیاد) امتیازدهی شدند. کمترین امتیاز تخصیص یافته برای هر مورد، امتیاز ۱ (معادل خیلی کم) و بالاترین امتیاز، ۵ (معادل خیلی زیاد) در نظر گرفته شد.

منطقه مورد مطالعه

شهرستان مهران با مساحت ۲۵۵۶ کیلومتر مربع در غرب استان ایلام و در فاصله ۳۵۰ کیلومتری جنوب غربی کرمانشاه واقع شده است. این شهرستان از نظر وضعیت جغرافیایی بین ۴۶ درجه و ۲ دقیقه تا ۴۶ درجه و ۵۰ دقیقه طول شرقی و پهنای جغرافیایی ۳۲ درجه و ۵۴ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۷ دقیقه واقع شده است (حیاتی، ۱۴۰۲: ۱۵۷). شهرستان مهران از نظر مساحت، ۱۳ درصد مساحت کل استان ایلام را به خود اختصاص داده است. این شهرستان از شمال با شهرستان ایلام، از شرق و شمال شرقی با شهرستان‌های دهلران و دره‌شهر و از جنوب و غرب با کشور عراق همجوار است (شکل ۱). طبق سالنامه آماری استان ایلام (۱۴۰۰)، جمعیت این شهرستان، ۲۷۵۰۶ نفر است که از این تعداد، ۱۶۹۰۵ نفر در مرکز شهرستان و ۱۰۶۰۱ نفر در مراکز روستایی سکونت دارند. موقعیت مرزی و داشتن کوتاه‌ترین مسیر دسترسی به شهرهای زیارتی کربلا و نجف، باعث شده شهرستان مهران در طول سال، بخصوص در ایام اربعین حسینی، پذیرای خیل عظیمی از زائران باشد. زیرساخت‌ها و خدمات برنامه‌ریزی شده برای جمعیت ساکن ۲۷۵۰۶ نفری با جمعیت سیال و گردشگر مذهبی بالغ بر سه میلیون نفر تناسب ندارد که همین مسئله شهر مهران را با ناموزونی در ارائه خدمات و بروز مشکلات جدی در حوزه خدمات‌رسانی به زائران مواجه کرده است.

شکل ۱. نقشه موقعیت جغرافیایی شهرستان مهران (حیاتی، ۱۴۰۲: ۱۵۷)

بحث و بررسی

آمار تحلیلی توسعه اقتصادی

جهت سنجش میزان تأثیرگذاری مدیریت شهری در پیشگیری از حوادث انسانی، از پنج گویه که بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای تنظیم شده‌اند، استفاده شد. در این مقیاس، امتیاز ۱ معرف «خیلی کم» و امتیاز ۵ معرف «خیلی زیاد» است و مجموع امتیازها نمره کل مقیاس را تعیین می‌کند. در تحلیل یافته‌های مربوط به نقش مدیریت شهری در ایجاد درآمد پایدار (جدول ۱)، مشخص شد که تعداد ۱۴۱ نفر از پاسخگویان به گزینه «زیاد» رأی داده‌اند و این نشان می‌دهد که از دیدگاه جامعه نمونه، مدیریت شهری در شهر مهران در زمینه بهره‌برداری از پتانسیل‌های گردشگری مذهبی در ایجاد درآمد پایدار، تأثیرگذاری مثبت و مؤثری داشته است.

جدول (۱). نقش مدیریت شهری در ایجاد درآمد پایدار

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۵۵	۱۶.۷	۱۶.۷	۱۶.۷
کم	۴۱	۱۲.۵	۱۲.۵	۲۹.۲
متوسط	۴۸	۱۴.۶	۱۴.۶	۴۳.۸
زیاد	۱۴۱	۴۲.۹	۴۲.۹	۸۶.۶
خیلی زیاد	۴۴	۱۳.۴	۱۳.۴	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

نقش مدیریت شهری در ایجاد اشتغال برای بخش فعال شهر، یکی از مهمترین شاخص‌های توسعه اقتصادی در هر شهر است. بر اساس نتایج حاصل از جدول شماره (۲)، مدیریت شهری در شهر مهران سعی دارد با استفاده از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل، میزان اشتغال‌زایی را ارتقا دهد و به اهداف مورد نظر جهت توسعه دست یابد.

جدول (۲). نقش مدیریت شهری در ایجاد اشتغال

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۳۷	۱۱.۲	۱۱.۳	۱۱.۳
کم	۵۰	۱۵.۲	۱۵.۲	۲۶.۵
متوسط	۵۵	۱۶.۷	۱۶.۸	۴۳.۳
زیاد	۱۵۵	۴۷.۱	۴۷.۳	۹۰.۵
خیلی زیاد	۳۱	۹.۴	۹.۵	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۸	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

نتایج حاصل از جدول شماره (۳) نشان می‌دهد که میزان رضایت از طرح‌های عمرانی در جامعه نمونه مورد نظر مطلوب است. این سطح از رضایتمندی می‌تواند ناشی از مداخلات مؤثر مدیریت شهری در حوزه احداث مراکز تفریحی و فرهنگی (پارک‌ها) و بهسازی بافت شهری در شهرستان مهران باشد.

جدول (۳). میزان رضایت از اجرای پروژه‌های عمرانی مدیریت شهری

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۴۹	۱۴.۹	۱۴.۹	۱۴.۹
کم	۴۹	۱۴.۹	۱۴.۹	۲۹.۸
متوسط	۷۱	۲۱.۶	۲۱.۶	۵۱.۴
زیاد	۱۱۹	۳۶.۲	۳۶.۲	۸۷.۵
خیلی زیاد	۴۱	۱۲.۵	۱۲.۵	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

جدول شماره (۴) مبین این است که مدیریت شهری در شهر مهران، به دلایل متعدد سیاسی و اقتصادی، نتوانسته است در جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی نقش مؤثر داشته باشد.

جدول (۴). نقش مدیریت شهری در جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۴۶	۱۴.۰	۱۴.۰	۱۴.۰
کم	۱۳۵	۴۱.۰	۴۱.۲	۵۵.۲
متوسط	۸۲	۲۴.۹	۲۵.۰	۸۰.۲
زیاد	۵۰	۱۵.۲	۱۵.۲	۹۵.۴
خیلی زیاد	۱۵	۴.۶	۴.۶	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

همانطور که جدول شماره (۵) نشان می‌دهد، تعداد ۱۲۳ نفر از جامعه نمونه به گزینه «مخالف با پرداخت عوارض و تأثیر آن در توسعه اقتصادی شهر مهران» رأی داده‌اند؛ زیرا معتقدند عوارض نمی‌تواند در توسعه اقتصادی این شهر مؤثر باشد.

جدول (۵). نقش پرداخت به موقع عوارض در توسعه اقتصادی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۶۴	۱۹.۵	۱۹.۵	۱۹.۵
کم	۱۲۳	۳۷.۴	۳۷.۴	۵۶.۸
متوسط	۲۸	۸.۵	۸.۵	۶۵.۳
زیاد	۴۷	۱۴.۳	۱۴.۳	۷۹.۶
خیلی زیاد	۶۷	۲۰.۴	۲۰.۴	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

با توجه به جدول شماره (۶)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش تصمیمات مدیریتی در رشد و توسعه اقتصادی در شهر مهران به این شرح است: ۱۴ نفر (۴,۳ درصد) گزینه خیلی کم، ۱۱۴ نفر (۳۴,۷ درصد) گزینه کم، ۱۲۴ نفر (۳۷,۷ درصد) گزینه متوسط، ۴۷ نفر (۱۴,۳ درصد) گزینه زیاد و ۳۰ نفر (۹,۱ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کرده‌اند.

جدول (۶). نقش تصمیمات مدیریتی در رشد و توسعه اقتصادی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۱۴	۴,۳	۴,۳	۴,۳
کم	۱۱۴	۳۴,۷	۳۴,۷	۳۸,۹
متوسط	۱۲۴	۳۷,۷	۳۷,۷	۷۶,۶
زیاد	۴۷	۱۴,۳	۱۴,۳	۹۰,۹
خیلی زیاد	۳۰	۹,۱	۹,۱	۱۰۰,۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

نتایج حاصل از جدول شماره (۷) نشان می‌دهد که مدیریت شهری نتوانسته است در جلب مشارکت شهروندان و اعتمادسازی به امور شهری گام مؤثری بردارد.

جدول (۷). نقش مدیریت شهری در جلب مشارکت شهروندان

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۴۳	۱۳,۱	۱۳,۱	۱۳,۱
کم	۱۲۱	۳۶,۸	۳۶,۸	۴۹,۸
متوسط	۸۵	۲۵,۸	۲۵,۸	۷۵,۷
زیاد	۶۷	۲۰,۴	۲۰,۴	۹۶,۰
خیلی زیاد	۱۳	۴,۰	۴,۰	۱۰۰,۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

با توجه به درصد فراوانی جدول شماره (۸)، با وجود تلاش‌های متعدد ارگان‌های دولتی و غیردولتی در ترویج و آموزش بانکداری الکترونیک، لازم است این روند آموزشی در شهرهای مختلف، از جمله شهر مهران ادامه یابد.

جدول (۸). نقش مدیریت شهری در ترویج بانکداری الکترونیک

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۶۷	۲۰,۴	۲۰,۴	۲۰,۴
کم	۱۵۷	۴۷,۷	۴۷,۷	۶۸,۱
متوسط	۶۸	۲۰,۷	۲۰,۷	۸۸,۸
زیاد	۲۸	۸,۵	۸,۵	۹۷,۳
خیلی زیاد	۹	۲,۷	۲,۷	۱۰۰,۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

با توجه به جدول شماره (۹)، تعداد زیادی از پاسخگویان معتقدند که به دلیل مشکلات تورمی و مسائل اقتصادی، مدیریت شهری نتوانسته است در زمینه تأمین مسکن شهروندان در شهر مهران مؤثر باشد.

جدول (۹). نقش مدیریت شهری در تأمین مسکن مناسب

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۶۵	۱۹.۸	۱۹.۸	۱۹.۸
کم	۱۱۶	۳۵.۳	۳۵.۳	۵۵.۰
متوسط	۱۰۸	۳۲.۸	۳۲.۸	۸۷.۸
زیاد	۲۰	۶.۱	۶.۱	۹۳.۹
خیلی زیاد	۲۰	۶.۱	۶.۱	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

با توجه به جدول شماره (۱۰)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در کاهش فقر در شهر مهران به این شرح است: ۶۱ نفر (۱۸,۵ درصد) گزینه خیلی کم، ۱۳۵ نفر (۴۱ درصد) گزینه کم، ۸۹ نفر (۲۷,۱ درصد) گزینه متوسط، ۳۳ نفر (۱۰ درصد)، گزینه زیاد و ۱۱ نفر (۳,۳ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۱۰). نقش مدیریت شهری در کاهش فقر

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۶۱	۱۸.۵	۱۸.۵	۱۸.۵
کم	۱۳۵	۴۱.۰	۴۱.۰	۵۹.۶
متوسط	۸۹	۲۷.۱	۲۷.۱	۸۶.۶
زیاد	۳۳	۱۰.۰	۱۰.۰	۹۶.۷
خیلی زیاد	۱۱	۳.۳	۳.۳	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

آمار تحلیلی توسعه فرهنگی - اجتماعی

همانطور که جدول شماره (۱۱) نشان می‌دهد، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در ایجاد سازمان‌های مردم‌نهاد در شهر مهران به این شرح است: ۳۹ نفر (۱۱,۹ درصد) گزینه خیلی کم، ۵۳ نفر (۱۶,۱ درصد) گزینه کم، ۶۱ نفر (۱۸,۵ درصد) گزینه متوسط، ۱۲۴ نفر (۳۷,۷ درصد) گزینه زیاد و ۵۲ نفر (۱۵,۸ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۱۱). نقش مدیریت شهری در ایجاد سازمان‌های مردم‌نهاد

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۳۹	۱۱.۹	۱۱.۹	۱۱.۹
کم	۵۳	۱۶.۱	۱۶.۱	۲۸.۰
متوسط	۶۱	۱۸.۵	۱۸.۵	۴۶.۵
زیاد	۱۲۴	۳۷.۷	۳۷.۷	۸۴.۲
خیلی زیاد	۵۲	۱۵.۸	۱۵.۸	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

با توجه به نتایج جدول شماره (۱۲)، شهرداری، شورای شهر و فرمانداری، ارکان اصلی مدیریت شهری را تشکیل می‌دهند. یکی از مهمترین وظایف آنها ایجاد امنیت اجتماعی در شهر است؛ بخصوص در نواحی مرزی شهرستان مهران که از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

جدول (۱۲). نقش مدیریت شهری در افزایش امنیت اجتماعی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۳۹	۱۱.۹	۱۱.۹	۱۱.۹
کم	۵۳	۱۶.۱	۱۶.۱	۲۸.۰
متوسط	۶۱	۱۸.۵	۱۸.۵	۴۶.۵
زیاد	۱۲۴	۳۷.۷	۳۷.۷	۸۴.۲
خیلی زیاد	۵۲	۱۵.۸	۱۵.۸	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

بر اساس جدول شماره (۱۳)، فراوانی پاسخگویان به گزینه‌های مربوط به نقش مدیریت شهری در توسعه ورزش همگانی در شهر مهران به این شرح است: ۱۶ نفر (۴,۹ درصد) گزینه خیلی کم، ۱۸ نفر (۵,۵ درصد) گزینه کم، ۱۹۰ نفر (۵۷,۸ درصد) گزینه متوسط، ۲۷ نفر (۸,۲ درصد) گزینه زیاد و ۷۷ نفر (۲۳,۴ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۱۳). نقش مدیریت شهری در توسعه ورزش همگانی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۱۶	۴.۹	۴.۹	۴.۹
کم	۱۸	۵.۵	۵.۵	۱۰.۴
متوسط	۱۹۰	۵۷.۸	۵۷.۹	۶۸.۳
زیاد	۲۷	۸.۲	۸.۲	۷۶.۵
خیلی زیاد	۷۷	۲۳.۴	۲۳.۵	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۸	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

بر اساس جدول شماره (۱۴)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در اجرای برنامه‌های فرهنگی در شهر مهران به این شرح است: ۶۷ نفر (۲۰,۴ درصد) گزینه خیلی کم، ۱۴۹ نفر (۴۵,۳ درصد) گزینه کم، ۴۸ نفر (۱۴,۶ درصد) گزینه متوسط، ۳۳ نفر (۱۰,۰ درصد) گزینه زیاد و ۳۱ نفر (۹,۱ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۱۴). نقش مدیریت شهری در اجرای برنامه‌های فرهنگی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۶۷	۲۰.۴	۲۰.۴	۲۰.۴
کم	۱۴۹	۴۵.۳	۴۵.۴	۶۵.۹
متوسط	۴۸	۱۴.۶	۱۴.۶	۸۰.۵
زیاد	۳۳	۱۰.۰	۱۰.۱	۹۰.۵
خیلی زیاد	۳۱	۹.۱	۹.۵	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۸	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

بر اساس جدول شماره (۱۵)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در بهبود فضای فرهنگی - ورزشی در شهر مهران به این شرح است: ۱۶ نفر (۴,۹ درصد) گزینه خیلی کم، ۱۸ نفر (۵,۵ درصد) گزینه کم، ۱۹۰ نفر (۵۷,۸ درصد) گزینه متوسط، ۲۷ نفر (۸,۲ درصد) گزینه زیاد و ۷۷ نفر (۲۳,۴ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۱۵). نقش مدیریت شهری در بهبود فضای فرهنگی - ورزشی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۱۶	۴.۹	۴.۹	۴.۹
کم	۱۸	۵.۵	۵.۵	۱۰.۴
متوسط	۱۹۰	۵۷.۸	۵۷.۹	۶۸.۳
زیاد	۲۷	۸.۲	۸.۲	۷۶.۵
خیلی زیاد	۷۷	۲۳.۴	۲۳.۵	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۸	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

آمار جدول شماره (۱۶) مبین این است که یکی از اهداف و وظایف مهم مدیریت شهری، اطلاع‌رسانی و آموزش شهروندان در راستای ارتقای فرهنگ شهروندی و شیوه تعامل و حضور آنها در جامعه است.

جدول (۱۶). نقش مدیریت شهری در آموزش فرهنگ شهروندی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
کم	۱۱۵	۳۵.۰	۳۵.۱	۳۵.۱
متوسط	۲۴	۷.۳	۷.۳	۴۲.۴
زیاد	۱۸۹	۵۷.۴	۵۷.۶	۱۰۰.۰
خیلی زیاد	۰	۰.۰	۰.۰	
مجموع	۳۲۸	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

بر اساس نتایج جدول شماره (۱۷) و با توجه به فراوانی بالای انتخاب گزینه «خیلی کم»، مدیریت شهری در شهر مهران، نقش مؤثری در ترویج مهارت‌های زندگی در میان شهروندان ایفا نمی‌کند.

جدول (۱۷). نقش مدیریت شهری در ترویج مهارت‌های زندگی در شهروندان

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۱۶۹	۵۱.۴	۵۱.۷	۵۱.۷
کم	۹۶	۲۹.۲	۲۹.۴	۸۱.۰
متوسط	۶۲	۱۸.۸	۱۹.۰	۱۰۰.۰
زیاد	۰	۰.۰	۰.۰	۱۰۰.۰
خیلی زیاد	۰	۰.۰	۰.۰	
مجموع	۳۲۸	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

آمار تحلیلی بخش توسعه زیست‌محیطی - کالبدی

بر اساس نتایج جدول شماره (۱۸)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در جلوگیری از تخریب منابع طبیعی در شهر مهران به این شرح است: ۳۲ نفر (۹.۷ درصد) گزینه خیلی کم، ۳۴ نفر (۱۰.۳ درصد) گزینه کم، ۱۷۷ نفر (۵۳.۸ درصد) گزینه متوسط و ۸۴ نفر (۲۵.۵ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۱۸). نقش مدیریت شهری در جلوگیری از تخریب منابع طبیعی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۳۲	۹.۷	۹.۸	۹.۸
کم	۳۴	۱۰.۳	۱۰.۴	۲۰.۲
متوسط	۱۷۷	۵۳.۸	۵۴.۱	۷۴.۳
زیاد	۰	۰.۰	۰.۰	۷۴.۳
خیلی زیاد	۸۴	۲۵.۵	۲۵.۷	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۸	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

حفظ فضای سبز و توسعه آن از مهمترین وظایف شهرداری است که در شهرداری مهران نیز اعمال می‌شود. بر اساس نتایج جدول شماره (۱۹)، جامعه نمونه، نقش مدیریت شهری را در حفظ فضای سبز مؤثر ارزیابی کرده است.

جدول (۱۹). نقش مدیریت شهری در حفظ فضای سبز

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۹	۲.۷	۲.۷	۲.۷
کم	۱۳	۴.۴	۴.۴	۶.۷
متوسط	۱۲	۳.۶	۳.۷	۱۰.۴
زیاد	۱۰۷	۳۲.۵	۳۲.۶	۴۳.۰
خیلی زیاد	۱۸۷	۵۶.۸	۵۷.۰	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۸	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

بر اساس نتایج جدول شماره (۲۰)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در دستیابی به شهر سالم در شهر مهران به این شرح است: ۸۹ نفر (۲۷,۱ درصد) گزینه خیلی کم، ۶۴ نفر (۱۹,۵ درصد) گزینه کم، ۴۰ نفر (۱۲,۲ درصد) گزینه متوسط، ۱۰۹ نفر (۳۳,۱ درصد) گزینه زیاد و ۲۵ نفر (۷,۶ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۲۰). نقش مدیریت شهری در دستیابی به شهر سالم

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۸۹	۲۷.۱	۲۷.۲	۲۷.۲
کم	۶۴	۱۹.۵	۱۹.۶	۴۶.۸
متوسط	۴۰	۱۲.۲	۱۲.۲	۵۹.۰
زیاد	۱۰۹	۳۳.۱	۳۳.۳	۹۲.۴
خیلی زیاد	۲۵	۷.۶	۷.۶	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۷	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

یکی از راهکارهای اصلی برای دستیابی به اهداف برنامه‌ریزی شده در راستای حفظ و توسعه فضای سبز شهر مهران، نظافت و پاکسازی مستمر شهر است. بر اساس یافته‌های جدول شماره (۲۱)، مدیریت شهری در انجام این وظایف، نقش مؤثری ایفا می‌کند.

جدول (۲۱). نقش مدیریت شهری در نظافت و پاکسازی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
کم	۳۶	۱۰.۹	۱۱.۰	۱۱.۰
متوسط	۹۵	۲۸.۹	۲۹.۱	۴۰.۲
زیاد	۲۷	۸.۲	۸.۳	۴۸.۵
خیلی زیاد	۱۶۸	۵۱.۱	۵۱.۵	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۶	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

با توجه به جدول شماره (۲۲) و با عنایت به اینکه جمع آوری زباله یکی از وظایف اصلی شهرداری در بخش خدمات شهری است، نقش مدیریت شهری در بخش بازیافت می تواند تا حدودی مؤثر باشد.

جدول (۲۲). نقش مدیریت شهری در بازیافت زباله

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۱۸	۵.۵	۵.۵	۵.۵
کم	۶۳	۱۹.۱	۱۹.۳	۲۴.۸
متوسط	۱۷۴	۵۲.۹	۵۳.۲	۷۸.۰
زیاد	۳۱	۹.۴	۹.۵	۸۷.۵
خیلی زیاد	۴۱	۱۲.۵	۱۲.۵	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۷	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

بر اساس جدول شماره (۲۳)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در ارتقای شبکه حمل و نقل شهری در شهر مهران به این شرح است: ۵۰ نفر (۱۵,۲ درصد) گزینه کم، ۱۲۲ نفر (۳۷,۱ درصد) گزینه متوسط، ۱۴۶ نفر (۴۴,۴ درصد) گزینه زیاد و ۹ نفر (۲,۷ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۲۳). نقش مدیریت شهری در ارتقا شبکه حمل و نقل شهری

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
کم	۵۰	۱۵.۲	۱۵.۳	۱۵.۳
متوسط	۱۲۲	۳۷.۱	۳۷.۳	۵۲.۶
زیاد	۱۴۶	۴۴.۴	۴۴.۶	۹۷.۲
خیلی زیاد	۹	۲.۷	۲.۸	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۷	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

بر اساس جدول شماره (۲۴)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در تأمین زیرساخت های شهری در شهر مهران به این شرح است: ۴۲ نفر (۱۲,۸ درصد) گزینه خیلی کم، ۲۰ نفر (۶,۱ درصد) گزینه کم، ۳۸ نفر (۱۱,۶ درصد) گزینه متوسط، ۱۰۷ نفر (۳۲,۵ درصد) گزینه زیاد، ۱۲۰ نفر (۳۶,۵ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۲۴). نقش مدیریت شهری در تأمین زیرساخت‌های شهری

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۴۲	۱۲.۸	۱۲.۸	۱۲.۸
کم	۲۰	۶.۱	۶.۱	۱۹.۰
متوسط	۳۸	۱۱.۶	+۱۱.۶	۳۰.۶
زیاد	۱۰۷	۳۲.۵	۳۲.۷	۶۳.۳
خیلی زیاد	۱۲۰	۳۶.۵	۳۶.۷	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۷	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

بر اساس جدول شماره (۲۵)، فراوانی پاسخگویان در مورد نقش مدیریت شهری در توسعه زیست‌محیطی - کالبدی در شهر مهران به این شرح است: ۴۳ نفر (۱۳,۱ درصد) گزینه خیلی کم، ۱۰۷ نفر (۳۲,۵ درصد) گزینه کم، ۸۹ نفر (۲۷,۱ درصد) گزینه متوسط، ۲۰ نفر (۶,۱ درصد) گزینه زیاد و ۷۰ نفر (۲۱,۳ درصد) گزینه خیلی زیاد را انتخاب کردند.

جدول (۲۵). نقش مدیریت شهری در توسعه زیست‌محیطی - کالبدی

شاخص کیفی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد نسبی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۴۳	۱۳.۱	۱۳.۱	۱۳.۱
کم	۱۰۷	۳۲.۵	۳۲.۵	۴۵.۶
متوسط	۸۹	۲۷.۱	۲۷.۱	۷۲.۶
زیاد	۲۰	۶.۱	۶.۱	۷۸.۷
خیلی زیاد	۷۰	۲۱.۳	۲۱.۳	۱۰۰.۰
مجموع	۳۲۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

با توجه به جدول شماره (۲۶)، میانگین متغیر توسعه اقتصادی ۲/۷۶۴، انحراف استاندارد ۰/۴۰۴۶، واریانس ۰/۱۶۴، حداقل مقدار ۱/۹۰ و حداکثر مقدار ۳/۹۰ است.

جدول (۲۶). متغیر توسعه اقتصادی

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	حداقل	حداکثر
۳۲۹	۲/۷۶۴	۰/۴۰۴۶	۰/۱۶۴	۱/۹۰	۳/۹۰

با توجه به جدول شماره (۲۷)، میانگین متغیر مدیریت شهری ۲/۹۵۴، انحراف استاندارد ۰/۶۲۹، واریانس ۰/۳۹۶، حداقل مقدار ۲ و حداکثر مقدار ۹/۸۶ است.

جدول (۲۷). متغیر مدیریت شهری (توسعه فرهنگی - اجتماعی)

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	حداقل	حداکثر
۳۲۹	۲/۹۵۴	۰/۶۲۹	۰/۳۹۶	۲	۹/۸۶

با توجه به جدول شماره (۲۸)، میانگین متغیر توسعه محیطی - کالبدی برابر با ۳/۵۰۳، انحراف استاندارد ۰/۳۲۴، واریانس ۰/۱۰۵، حداقل مقدار ۱ و حداکثر مقدار ۴/۵ است.

جدول (۲۸). متغیر توسعه محیطی - کالبدی

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	حداقل	حداکثر
۳۲۹	۳/۵۰۳	۰/۳۲۴	۰/۱۰۵	۱	۴/۵

با توجه به جدول شماره (۲۹)، میانگین متغیر توسعه پایدار برابر با ۳/۰۵۵، انحراف استاندارد ۰/۲۶۳، واریانس ۰/۰۶۹، حداقل مقدار ۲/۳۳ و حداکثر مقدار ۵/۰۴ است.

جدول (۲۹). متغیر توسعه پایدار

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	حداقل	حداکثر
۳۲۹	۳/۰۵۵	۰/۲۶۳	۰/۰۶۹	۲/۳۳	۵/۰۴

آزمون t-test

بر اساس جدول شماره (۳۰)، حوزه‌های زیست‌محیطی و توسعه پایدار بالاتر از حد معیار (عدد ۳) و حوزه اقتصادی پایین‌تر از حد معیار قرار دارند. مدیریت شهری نیز تقریباً برابر با حد معیار است.

جدول (۳۰). بررسی توسعه اقتصادی، مدیریت شهری، زیست‌محیطی و توسعه پایدار

Test Value = ۳						معیار
sig	df	t	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
۰/۰۰۰	۳۲۸	-۱۰/۵۶۴	۰/۴۰۴۶	۲/۸۶۴۴	۳۲۹	اقتصادی
۰/۱۹۱	۳۲۸	-۱/۳۰۹	۰/۶۲۹	۲/۹۵۴۶	۳۲۹	مدیریت شهری
۰/۰۰۰	۳۲۸	۲۸/۱۸۹	۰/۳۲۴	۳/۵۰۳۶	۳۲۹	زیست‌محیطی
۰/۰۰۰	۳۲۸	۳/۸۲۹	۰/۲۶۳	۳/۰۵۵۶	۳۲۹	توسعه پایدار

نتایج تحقیق

جامعه آماری این پژوهش نشان می‌دهد که از نظر جنسیت، تعداد مردان بیشتر از زنان است و از نظر سن، بیشترین فراوانی در بازه سنی ۲۶ تا ۳۹ سال قرار دارد. از لحاظ تحصیلات نیز بیشتر پاسخگویان مدرک کارشناسی دارند و از نظر وضعیت شغلی، بیشترین درصد مربوط به کارمندان و کمترین درصد مربوط به کارگران است.

ارزیابی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار شهر مهران بر اساس ۵ گویه در مقیاس لیکرت (از خیلی کم تا خیلی زیاد) انجام شد. در این مقیاس، امتیاز ۱ معرف «خیلی کم» و امتیاز ۵ معرف «خیلی زیاد» است و مجموع امتیازها نمره کل مقیاس را تعیین می‌کند.

در پاسخ به سؤال اول در مورد نقش مدیریت شهری در ایجاد درآمد پایدار در شهر مهران، ۱۴۱ نفر (۴۲٫۹ درصد) و در مورد نقش مدیریت شهری در ایجاد اشتغال در شهر مهران، ۱۵۵ نفر (۴۷٫۱ درصد) گزینه «زیاد» را انتخاب کردند. در پاسخ به سؤال چهارم در مورد میزان رضایت از اجرای پروژه‌های عمرانی مدیریت شهری در شهر مهران، ۱۱۹ نفر (۳۶٫۲ درصد) به گزینه «زیاد» رأی دادند. در مورد نقش مدیریت شهری در توسعه اقتصادی نیز اکثر پاسخگویان گزینه «کم» را انتخاب کردند و این نشان می‌دهد که مدیران شهری در این خصوص، عملکرد نامطلوبی داشته‌اند. اکثر پاسخگویان در ارزیابی نقش مدیریت شهری در جلب مشارکت مردم، به گزینه «کم» رأی دادند. از نظر آنها، مدیریت شهری نتوانسته است در کاهش فقر در شهر مهران مؤثر واقع شود؛ اما در افزایش امنیت اجتماعی تأثیر بسزایی داشته است. در خصوص بهبود فضای ورزشی، اکثر پاسخگویان گزینه متوسط را انتخاب کردند. به نظر آنها مدیریت شهری در شهر مهران نتوانسته است در جلوگیری از تخریب منابع طبیعی عملکرد مثبتی داشته باشد؛ اما در

جمع‌آوری زباله نقش مؤثری نداشته است. پاسخ‌دهندگان همچنین عملکرد مدیریت شهری را در تأمین زیرساخت‌ها و در نهایت توسعه زیست‌محیطی و کالبدی، مطلوب ارزیابی کردند.

نتایج حاصل از این پژوهش بیشتر در بخش‌های اجتماعی و زیست‌محیطی (مثل مطالعه راجرز) همسویی دارد؛ زیرا هر دو بر اثرات مثبت غیر اقتصادی (امنیت اجتماعی و بهبود شرایط زیست‌محیطی) تأکید دارند. در بخش اقتصادی نیز هرچند هم‌پوشانی موضوعی با پیشینه وجود دارد؛ اما نتایج متفاوت است و شکاف بین عملکرد واقعی و انتظارات نظری را نشان می‌دهد.

راهبردها و پیشنهادات

با توجه به تحلیل نتایج حاصل از نظرسنجی از جامعه آماری، مدیریت شهری می‌تواند با اتخاذ راهبردها و اقدامات پیشنهادی مندرج در جدول شماره (۳۱)، نقش مؤثری در توسعه پایدار منطقه ویژه اقتصادی مهران ایفا کند.

جدول (۳۱). راهبردها و اقدامات پیشنهادی مدیریت شهری جهت پیشبرد اهداف توسعه پایدار منطقه ویژه اقتصادی مهران

سیاست اجرایی	راهبرد پیشنهادی
- توسعه و بهسازی شبکه حمل و نقل جاده‌ای و ریلی به منظور تسهیل دسترسی به منطقه. - بهبود زیرساخت‌های آب، برق، گاز و ارتباطات به منظور جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید و حمایت از صنایع موجود.	توسعه و ارتقای زیرساخت‌ها
- تدوین برنامه‌های استراتژیک بلندمدت و میان‌مدت با رویکرد توسعه پایدار. - انجام زون‌بندی مناسب برای تخصیص بهینه زمین‌ها به فعالیت‌های اقتصادی، مسکونی و خدماتی.	برنامه‌ریزی جامع شهری
- تدوین مقررات و سیاست‌های محیط زیستی قوی و نظارت بر حسن اجرای آنها. - توسعه فضای سبز و پارک‌های شهری و ترویج استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر.	حفظ محیط زیست
- برگزاری جلسات مشاوره و اطلاع‌رسانی عمومی به منظور جلب مشارکت فعال جامعه محلی در تصمیم‌گیری‌ها. - ایجاد فرصت‌های آموزشی و توانمندسازی به منظور افزایش مسئولیت‌پذیری و همکاری جامعه محلی.	مشارکت جوامع محلی
- حمایت از استارت‌آپ‌ها و نوآوران در زمینه‌های مختلف فناوری و صنایع. - ایجاد فضاهای مناسب برای فعالیت‌های تحقیق و توسعه (R&D) و تقویت همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی.	تشویق به نوآوری و فناوری
- طراحی سازوکارهای شفافیت در فرایند تصمیم‌گیری و تقویت پاسخگویی مدیران شهری به شهروندان. - استفاده از فناوری اطلاعات برای ارائه خدمات الکترونیکی و تسهیل دسترسی به اطلاعات.	ارتقای شفافیت و پاسخگویی
- بهره‌گیری از تجربیات موفق سایر مناطق ویژه اقتصادی در داخل و خارج از کشور. - گسترش همکاری‌ها و تبادل دانش با کشورهای مختلف به منظور بهبود مدیریت شهری و توسعه پایدار.	همکاری و تبادل بین‌المللی

با اجرای این راهبردها و اقدامات، مدیریت شهری مهران می‌تواند زمینه‌ساز توسعه پایدار، رشد اقتصادی و ایجاد محیطی مناسب برای زندگی در منطقه شود.

نقش مدیریت شهری در ساماندهی فضایی و کالبدی شهر مهران، با اجرای پروژه‌های عمرانی و بهسازی معابر شهری در حال بهبود است؛ به عنوان مثال، پروژه موزاییک‌فرش معابر (پیاده‌روها، بلوارها و خیابان‌ها) در حال اجراست که به بهبود زیرساخت‌ها و زیباسازی شهر کمک می‌کند. پروژه جدول‌گذاری معابر شهری نیز با هدف ارتقای کیفیت مسیرهای شهری و هدایت اصولی آب‌های سطحی در دست اقدام است. این اقدامات نشان‌دهنده تلاش‌های مدیریت شهری برای بهبود کیفیت زندگی شهروندان و توسعه زیرساخت‌هاست. با این حال، ارزیابی دقیق مدیریت شهری، نیازمند بررسی جامع‌تر و مشارکت فعال شهروندان در فرایندهای تصمیم‌گیری و اجراست. می‌توان گفت مدیریت شهری با ترکیب برنامه‌ریزی استراتژیک، توسعه زیرساخت‌ها، حفاظت از محیط زیست و تقویت جوامع محلی، نقش مهمی در تحقق توسعه پایدار در مناطق ویژه اقتصادی ایفا می‌کند. این مدیریت باید به صورت جامع و هماهنگ با تمام عوامل و نهادهای مرتبط عمل کند و همواره به دنبال ارتقا و بهبود کیفیت زندگی ساکنان این مناطق باشد. یکی از وظایف اصلی مدیریت شهری در مناطق ویژه اقتصادی، توسعه و نگهداری زیرساخت‌های حیاتی، مانند جاده‌ها، پل‌ها، سیستم‌های حمل و نقل عمومی، تأسیسات آب و برق و ... است. وجود زیرساخت‌های قوی و کارآمد، زمینه‌ساز جذب سرمایه‌گذاری‌ها، تسهیل تجارت و صنعت و فراهم کردن بستر مناسب برای رشد اقتصادی این مناطق خواهد بود؛ در نتیجه، توسعه زیرساخت‌ها یکی از مهمترین عوامل در دستیابی به توسعه پایدار در مناطق ویژه اقتصادی محسوب می‌شود.

مدیران شهری از طریق برنامه‌ریزی استراتژیک و زون‌بندی مناسب، می‌توانند فضای مورد نیاز برای فعالیت‌های اقتصادی را بهتر کنند و دسترسی به منابع را تسهیل نمایند. این برنامه‌ریزی‌ها باید به گونه‌ای باشند که به حفاظت از محیط زیست و بهبود کیفیت زندگی ساکنان منطقه نیز کمک کنند. برنامه‌ریزی‌های دقیق و علمی می‌تواند از پراکندگی منابع جلوگیری کند و به کارآمدی استفاده از منابع موجود یاری رساند.

برای تحقق توسعه پایدار، مدیریت شهری باید به حفظ محیط زیست و کاهش تأثیرات منفی ناشی از فعالیت‌های صنعتی توجه ویژه‌ای داشته باشد و این امر، کنترل آلودگی هوا، مدیریت پسماندها و حفاظت از منابع طبیعی را شامل می‌شود. ایجاد مقررات و سیاست‌های محیط زیستی قوی و نظارت بر اجرای آنها، از وظایف مهم مدیریت شهری در این زمینه است.

با تکیه بر مشارکت جوامع محلی، آموزش و توانمندسازی آنان، می‌توان به افزایش سطح آگاهی و مهارت‌های مردم کمک کرد و در نتیجه تحقق توسعه پایدار را تسهیل نمود. مشارکت فعال جامعه محلی در فرایندهای تصمیم‌گیری و اجرا، به افزایش مسئولیت‌پذیری و تقویت همکاری بین شهروندان و مدیریت شهری منجر می‌شود. از منظر فناوری، مدیریت شهری با ایجاد فضاهای مناسب برای فعالیت‌های تحقیق و توسعه و حمایت از استارت‌آپ‌ها و نوآوران، می‌تواند به گسترش فناوری‌های پیشرفته و بهبود روش‌های تولید کمک کند. این امر می‌تواند

به افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها منجر شود. در بعد اقتصادی نیز مدیریت شهری از طریق نظارت دقیق بر فعالیت‌های اقتصادی و انطباق آنها با قوانین و مقررات، می‌تواند به شفافیت و انصاف در بازارهای محلی و بین‌المللی کمک کند. این نظارت‌ها می‌توانند از فساد و سوءاستفاده جلوگیری کنند و اعتماد سرمایه‌گذاران و ساکنان منطقه را جلب نمایند.

فارسی

- اردشیری، مهیار (۱۳۸۹). «توسعه پایدار و مدیریت شهری». مدیریت شهری. شماره ۳، ۶-۱۵.
- اسدی، ایرج و احمد سعیدنیا (۱۳۸۹). «نظریه‌های برنامه‌ریزی و زمینه‌های شکل دهنده آنها: از اوایل قرن بیستم تا اواسط دهه ۱۹۷۰». نامه معماری و شهرسازی. ۲(۴)، ۱۰۳-۱۲۳.
- اسدی، ایرج و ناصر برک پور (۱۴۰۰). مدیریت و حکمروایی شهری. تهران: دانشگاه هنر.
- اسفندیاری، علی اصغر، سمیره مقدس حسین زاده و مجید دلاوری (۱۳۸۷). «ارزیابی عملکرد مناطق آزاد تجاری ایران و تأثیر آن در توسعه اقتصادی این مناطق». پژوهشنامه اقتصادی (دانشگاه علامه طباطبائی). ۸(۲۸)، ۱۱۹-۱۴۶.
- التجائی، ابراهیم (۱۳۸۸). «مناطق آزاد تجاری و صنعتی: ابزار راهبرد توسعه صادرات در مقایسه با سه کشور دیگر آسیایی». پژوهشنامه اقتصادی. ۳۳(۹)، ۱۸۹-۲۲۲.
- پرهیز کار، اکبر و علی فیروزبخت (۱۳۹۰). «چشم انداز مدیریت شهری در ایران با تأکید بر توسعه پایدار شهری». جغرافیای سرزمین. ۸(۳۲)، ۴۳-۶۶.
- حاجیانی، ابراهیم، علی اکبر رضایی و میرزا عبدالرسول فلاح زاده (۱۴۰۱). «اعتماد اجتماعی به مدیریت شهری و عوامل مؤثر بر آن». مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران. ۱(۲)، ۵۵-۹۰.
- حیاتی، حامد (۱۴۰۲). «تبیین روش برنامه‌ریزی خدمات شهری برای شهرهای زائرپذیر (مورد پژوهش: شهر مرزی و گردشگری مهران)». پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری. ۳۲(۳)، ۱۴۷-۱۶۴.
- دادرس، بیژن (۱۳۹۸). مدیریت شهری. تهران: دانشگاه پیام نور.
- رحمانی، جواد (۱۳۹۹). «تبیین الگوی مدیریت شهری مبتنی بر مشارکت اسلامی (مورد مطالعه: شهر زنجان)». فرهنگ معماری و شهرسازی اسلامی. ۱(۵)، ۲۳-۳۶.
- رستمعلی زاده، ولی‌اله (۱۳۹۷). «بررسی وضعیت توسعه پایدار نقاط شهری شهرستان‌های مرزی کشور». مطالعات جمعیتی. ۸(۴)، ۱۳۵-۱۸۰.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۲). «لزوم تحول مدیریت شهری در ایران». جغرافیا و توسعه. ۱۱(۱)، ۳۷-۶۳.
- فروزنده، داود و مریم فرهادی (۱۳۹۷). اصول و مبانی مدیریت شهری. تهران: قلم.
- سالنامه آماری ایران (۱۴۰۰). سرشماری عمومی نفوس و مسکن. مرکز آمار ایران: بخش جمعیت استان ایلام، <https://amar.org.ir/salnameh-amari/agentType/ViewType/PropertyTypeID/621>
- مطیعی لنگرودی، سید حسن و علی اکبر نجفی کانی (۱۳۸۵). «بررسی و ارزیابی اثرات شهرک‌ها و نواحی صنعتی در توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق روستایی (نمونه موردی: شهرستان بابل)». پژوهش‌های جغرافیایی. شماره ۱۴۷، ۵۸-۱۶۵.
- ملکی، سعید (۱۳۸۲). «شهر پایدار: شهر پایدار و توسعه پایدار شهری». مسکن و محیط روستا. شماره ۱۰۲، ۳۴-۵۴.
- مهدی‌نژاد، محمود و رضا مختاری ملک آبادی (۱۳۹۶). «نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار». اطلاعات جغرافیایی سپهر. شماره ۶۲، ۲۸-۳۴.
- میرزازهاده دوستان، امیر (۱۴۰۱). «بررسی مدیریت شهری و نقش آن در توسعه پایدار شهری». جغرافیا و روابط انسانی ۲(۵)، ۲۱-۳۴.
- نوابخش، مهرداد و اسحاق ارجمند (۱۳۹۸). مبانی توسعه پایدار شهری. تهران: جامعه‌شناسان.

انگلیسی

- Aramas and Jallab (2002), "The globalization of the world. economy has meant closer integration between industrialized countries, 9802. World bank.
- Chiu, Rong-Her; Taih-Cherng Lirn; Chia-Yi Li; Bing-Yan Lu and Kuo-Chung Shang (2011), An Evaluation of Free Trade Port Zone in Taiwan, The Asian Journal of Shipping and Logistics, Volume 27, Issue 3, PP: 445-423.
- Rawat, V., M. Bhushan and S. Surepally (2011), The impact of special economic zones in India: A case study of Polepally SEZ, International Land Coalition.
- Shah, Semil (2008), Special Economic Zones in South Asia: Comparative Analysis of Bangladesh, Sri Lanka, and India. mimeo, Harvard University.